

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

Viite

Lausuntopyyntönne luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön
Lausuntopyyntönumeron diaarinumero: VN/279/2018

Määräaika

7.12.2021

Asia

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön

Lausunnon antaja

Kitkan Viisaat ry

Mika Flöjt
puheenjohtaja
0405788784

mika.flojt@gmail.com

Petri Varjonen
sihteeri

Kitkan Viisaat ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön

Yleistä

Lainvalmistelun tavoitteista

Lain valmistelun tavoitteet koskien *hiilineutraalia yhteiskuntaa, luonnon monimuotoisuuden vahvistamista, rakentamisen laadun parantamista ja digitalisaation edistämistä* ovat erityisen kannatettavia.

Lainvalmistelun lähtökohta jaotella suunnittelujärjestelmän kokonaisuus siten, että jo kaavoitusprosessin varhaisen alkuvaiheen aikana huomioidaan kaavoihin tehtävän sekä oikeusvaikutteisia että oikeusvaikutuksettomia merkintöjä on hyvä ja tarpeellinen.

Tältä osin lainvalmistelun perusteluja tulee kuitenkin täsmentää, jotta oikeusvaikutteisten sekä oikeusvaikutuksettomien merkintöjen tekemiseksi tarvittavien selvitysten hankkimisvastuu, sekä erityisesti että kaavoittajalle on selkeästi veloitettu niiden selvitysten välittäminen kuulemismenettelyn lausuntopyyntöasiakirjoissa, sekä oikeusvaikutteisten että oikeusvaikutuksettomien seikkojen osalta.

Tämä toisistaan erittely on tarpeen, koska nykyisen lain tulkinnoissa esimerkiksi maakuntakaavojen tasolla ei niiden merkintöjen eroa ole riittävästi selvennetty, ja kun niihin merkintöihin ovat asianosaiset lausunnoissaan viitanneet, niin maakuntahallinto on sitten vastineenaan tulkinnut, ettei kyseinen maakuntakaavamerkintä ole ollutkaan oikeusvaikutteinen, vaan vain informatiivinen. Tällaiset epäselvyydet kaavavalmistelussa joutuvat tietenkin muutoksenhaussa ratkaistaviksi, mistä aiheutuu ylimääräistä työtä kaikille osapuolille.

Tältä osin on kuitenkin todettava, koska lakiehdotuksessa pyritään vähentämään maakuntahallinnon ”hallinnollista taakkaa” informatiivisen merkintöjen velvoittavuutta vähentämällä, ettei sellaista tule tehdä. Maakuntahallinnolla ei tule olla asianosaisten oikeuden yli menevää oikeutta etukäteen arvioida ja päättää, mikä informatiivinen tieto olisi asianosaisten omaan tulevaisuuteen vaikuttavassa kaavaprosessissa (sehän kuitenkin on kaavoituksen tarkoitus) oleellista asianosaiselle. Lain perusteluihin tulee kirjata oikeusohjeeksi, että mahdollisimman laaja-alaisesti selvitetään myös tarpeelliset informatiiviset tiedot lausuntopyyntöasiakirjoihin liitettäväksi.

Asianosaisten oikeusturvan parantamisen kannalta on erityisen tarpeellista, että jo lainsäädännön perusteluissa selkeästi täsmennetään oikeusvaikutteisten merkintöjen ja muiden merkintöjen välinen ero ja merkitysten tarkoitus kyseisten kaavojen perusteella tehtäviin yksityiskohtaisempiin suunnitelmiin.

Lausuntopyyntömenettelystä

Koska kaikilla kaavatasoilla on tarkoituksena nimenomaan asianosaisten voivan vaikuttaa alueen tulevaan kehittämiseen, on tarpeellista lain perusteluissa selventää kaavan valmistelun eri vaiheissa pyydettyä lausuntopyyntömenettelyn merkitystä ja sen toteuttamista ohjaavia säädöksiä.

Tältä osin lain perustelut ovat puutteellisia ja osin ristiriitaisia. Lakiehdotuksesta saattaa saada käsitys, kuin edelleenkin kaavavalmistelun lausuntopyyntömenettelyä ohjaisi vain nykyisen MRL:n mukainen *ilmoitusmenettely*.

Tämä seikka tulee lain perusteluissa selventää oikeusohjeella, jolla täsmennetään julkisen lausuntopyyntömenettelyn toteutusta sellaiseksi, että sen yhteydessä tulee annetuksi asianosaisille käyttöön kaavaluonnoksen tai -ehdotuksen perusteeksi hankitut riittävät selvitykset, jotta asianosaiset voisivat niihin riittäviin selvityksiin perustuen lausua kannanottonsa kaavassa määritettäviin oman elinpiirinsä tulevaisuutta ohjaaviin periaatteisiin.

Lain perusteluissa on syytä täsmennää, että asianosaisten oikeutta tulla kuulluksi määrittää perustuslain 21 §:n 2 momentti, eikä se tarkoita viranomaisen tiedottamisvelvollisuutta, vaan kuulemisvelvoitetta. Kaavan valmistelua ohjaa myös hallintolain mukainen viranomaisen selvittämisen velvollisuus (hallintolaki 31 ja 34 §). Näiden perustuslain ja hallintolain määrittämien kuulemisvelvoitteiden ja -menettelyjen toteuttamista ei voi ilman erityisperusteluja supistaa MRL:n mukaiseksi ilmoitusvelvoitteeksi, eikä sellaisia erityisperusteluja ole lakiehdotuksessa esitetty.

Vastoin perustuslain 21 §:n tarkoitusta lakiehdotus antaa epämääräisen ja ristiriitaisen kuvan kaavojen lausuntopyyntöjen toteuttamista ohjaavista säädöksistä. Esimerkiksi lakiehdotuksen useissa kohdissa perustellaan *tehokasta tiedottamista*, eikä suinkaan lausuntopyyntöasiakirjojen riittävyttä.

Lakiehdotuksessa viitataan useissa kohdin *kuulemiseen*, ja peräti 96 §:n perusteluissa lausutaan, että ”*Tällainen asianosaisten varhaisen vaiheen kuuleminen voidaan järjestää monin tavoin, kuulemisessa on noudatettava hallintolain 34 §:ää. Selvyyden vuoksi pykälän 1 momentin loppuun ehdotetaan säännöstä, jossa viitataan hallintolakiin tätä lakia täydentävänä lakina.*” On oleellisen virheellistä luoda julkista käsitystä, kuin lausuntopyyntömenettelyä määrittäisi MRL ja sitä täydentäisi hallintolaki.

Edellä kuvatunlaiset lainsäädäntöjärjestelmän ristiriitaisuudet ja käsitteiden epämääräisyydet on korjattava lain perusteluihin, jotta asianosaisten perustuslaillinen oikeusturva riittävien lausuntopyyntöasiakirjojen saamiseksi kannanottonsa muodostamiseksi ja lausuntonsa antamiseksi tulee lain perusteluissa selkeästi osoitetuksi.

Maakunnan aluerakenne, valtakunnallinen ja maakunnallinen liikennejärjestelmä ja -verkko, maakunnan viherrakenne

Esityksen päätavoitteita ovat hallitusohjelman mukaisesti hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen sekä rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen.

Lakiluonnoksen mukaan maakuntakaava olisi *oikeusvaikutteinen vain kolmen teeman osalta*; maakunnan aluerakenne, valtakunnallinen ja maakunnallinen liikennejärjestelmä ja -verkko, sekä maakunnan viherrakenne. Näiden roolia korostettaisiin pitkän aikavälin yleispiirteisinä suunnitelmina.

Erityisenä uutena oikeusvaikutukseltaan merkittävänä osa-alueena maakuntakaavoituksessa on maakunnan viherrakenne, jonka katsomme ehdottoman tärkeäksi uudistavaksi ja parantavaksi oikeusvaikutukselliseksi käsitteeksi.

Lain perusteluissa on kuitenkin syytä edelleen täsmentää kyseisen oikeusvaikutteisen viherrakenne käsitteen merkittävyyttä maakuntatason pitkän aikavälin tulevaisuudelle, sekä lain perusteluissa viitata myös käynnissä oleviin lainsäädäntöhankkeisiin ympäristönsuojelulain, luonnonsuojelulain ja kaivoslain uudistamisiksi, sekä käynnissä oleviin vesiputedirektiivin soveltamisen menettelyihin Pohjois-Suomen jokien vaelluskalojen kulkuesteiden purkamiseksi ja kutualueiden turvaamiseksi. Kyseiset lait ovat keskeisiä viherrakenne kaavamääräysten perusteella tehtävissä yksityiskohtaisissa suunnitteluissa, jonka vuoksi lain perusteluissa on syytä antaa oikeusohjeet niiden soveltamisista viherrakenne käsitteeseen liittyen.

Oleellista ovat myös käynnissä olevat kansallisen ilmastostrategian, metsävarojen käytön, ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen tähtäävät politiikkaohjelmat, joiden suhteen on selvää, etteivät ne voi toteutua ilman maakuntakaavoituksissa tehtäviä kehittämistavoitteiden asettamisia. Näiden toteutumisen varmistamiseksi on lain perusteluissa annettava tarkempaa ohjausta erityisesti viherrakenteeseen liittyen.

Kaikkien edellä lausuttujen seikkojen soveltamisessa on nykykäytännössä oleellisia puutteita, osin peräti täydellistä puutetta, ja jotta maakuntakaavoituksessa todella tulisi määriteltyä suuntaviivat noiden seikkojen kehittämisaatimuksille, on syytä lain perusteluihin yksilöidä oikeusohjeet kyseisten politiikkaohjelmien ja kansainvälisten velvoitteiden toteuttamiseksi.

Viherrakenne on eräs oleellinen kaavoituksen väline ilmastonmuutokseen hillintään. Tämän toteutumisen varmistamiseksi on lain perusteluissa annettava ohjausta velvoitteeksi selvittää ja arvioida kaavoituksellisten ratkaisujen vaikutuksia ilmastonmuutoksen hillintään.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja viherrakenteen jatkuvuutta koskevat uudet vaatimukset edistäisivät luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista kaavoituksessa. Tämän arvioidaan parantavan luonnon monimuotoisuuden huomioimista ja turvaamista alueidenkäytön suunnittelussa. Monimuotoisuuden turvaamisen toteutumisen varmistamiseksi on lain perusteluissa annettava lisäohjausta velvoitteiksi selvittää ja arvioida

kaavoituksellisten ratkaisujen vaikutuksia luonnon muotoisuudelle sekä ekosysteemipalvelujen toimivuudelle.

Biologista monimuotoisuutta koskeva YK:n yleissopimuksen eli biodiversiteettisopimuksen piirissä on asetettu pitkän aikavälin tavoitteeksi maailman maa- ja vesialueiden laaja-alainen ja tehokas suojelu ekologisesti edustavan ja hyvin kytkeytyneen suojelualueverkoston sekä muiden alueisiin perustuvien suojelumenetelmien avulla. Vuonna 2018 sopimuksen 14. osapuolikokous teki päätöksen koskien ”muiden tehokaiden aluelähtöisten suojelutoimien” alueita (*other effective area-based conservation measures OECM*). Päätöksen yhteydessä määriteltiin OECM-käsitteen ja -alueen kriteerit sekä hyväksyttiin ohjeet näiden suojelualueverkostojen tukevien alueiden tunnistamisen, tunnustamisen ja raportoinnin menettelyiksi sekä sopimuksen suojelutavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi.

Biodiversiteettisopimuksen toteutumisen varmistamiseksi on lain perusteluihin lisättävä velvoitteet tarvittavien aluelähtöisten suojelutoimien selvittämisestä maakuntakaavoitusten yhteydessä, ja niihin perustuvista maakuntakaavaan tehtävistä merkinnöistä.

Lisäksi vaadimme lain perusteluissa annettavan riittävät oikeusohjeet, että Suomen kaiken tasoisissa kaavoituksissa tulevat jatkossa rajattavan muun maankäytön ulkopuolelle porojen vasoamisalueet, lintujen soidinalueet sekä luonnonmonimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet. Lähteille, pohjavesialueille, puroille, joille, lammeille ja järville vähintään 150 m suojavyöhykkeet. Suojametsäalueiden raja ns. lakimetsät palautettava Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueelle. Viimeiset vanhat metsät (yli 120 v.) tulisi suojella metsävyöhykkeinä metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä suoja-alueina.

Maakuntakaavan oikeusvaikutusten kohdentaminen nimenomaan ilmastomuutoksen sekä luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen torjuntaan on välttämätöntä. Luontopääoma tulee maakuntakaavatasolla nähdä myös taloudellisena varantona ja sen säilymisen turvaaminen osana pitkän aikavälin kasvun varmistamista, jonka vuoksi on maakuntakaavoituksessa velvoitettava toteuttamaan maakunnan luontopääomaselvitys.

Lain perusteluissa on täsmennettävä tämän luontopääoman inventoinnin, kuvaamisen ja arvottamisen olevan maakuntakaavoituksen tärkeimmäksi tehtäväksi, ja kaikkien muiden maakuntakaavan sallimia toimintoja on arvioitava sen suhteen, mitä vaikutuksia ne aiheuttavat maakunnan luontopääomaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Tälle arviointityölle on kaavavalmistelussa luotava yhteisesti hyväksytyt perusteet.

Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan maakunnan osalta Koillismaan ylänkö on oleellisen merkittävä luontopääomavaranto-alue, mutta nykyisellään sitä ei maakuntakaavoituksessa ole merkitty luontopääomavaranto-aluemerkityksessä maaluntakaavaan, vaan pääasiassa maakunnallisesti merkittäväksi virkistysalueiksi. Ja peräti niiden virkistysaluemerkintöjenkin kanssa päällekkäin menevillä ”potentiaalisilla mineraalivyöhykkeillä”, ilman kaavamääräyksiä selvittämisvelvoitteiksi vaikutuksista luontopääomaan. Tällainen epäkohta on korjattava lain perusteluissa annettavilla ohjauksilla selvittää toimintojen vaikutukset luontopääomaan.

Koillismaan ylänköalueen erityispiirteitä ovat Vienan mereen laskevat suurjoet Kitka- ja Oulankajoki sekä pienempi Pistojoen, joista alkuperäiset vaelluskalakannat nousevat Kuusamoon. Noiden luontopääoman kannalta valtavien kalakantojen elinmahdollisuudet on turvattava erikseen lain perusteluissa annettavilla ohjauksilla, että maakuntakaavoissa on kartoitettava alueen luontaiset vaelluskalakannat sekä harvinaiset paikalliset kalakannat, sekä maakuntakaavamääräyksillä annettava velvoite yksityiskohtaisempiin suunnitelmiin, että toimenpiteiden vaikutukset arvokkaihin kalakantoihin tulee luotettavasti selvittää.

Koillismaan ylänköalueelta laskevat vedet myös koskiensuojelulailla suojeltuun Iijokeen sekä Kemijokeen. Sekä Iijoki että Kemijoki olisivat valtavan merkittäviä luontopääomia vaelluskalojen kutu- ja elinympäristöinä, ellei sitä luontopääomaa olisi aikoinaan tuhottu voimalaitosrakentamisilla, jotka estivät vaelluskalojen kulkemisen. Tuho on valtava. Täten esimerkiksi Iijoki, joka on Tornionjoen lisäksi ainoa säännöstelemätön suurjoki, ja koskiensuojelulailla rauhoitettu voimalaitosrakentamiselta, on kuitenkin vaelluskalajokena tuhottu, koska Iijoen suulle on aikoinaan sallittu rakentaa voimalaitokset siten, että vaelluskalojen nousu estyy.

Nykyisessä maakuntakaavassa, ei Pohjois-Pohjanmaan eikä Lapinkaan, ole merkitty Oulujokea, Iijokea eikä Kemijokea merkittäviksi luontopääoma-alueiksi vaelluskalakantojen vuoksi. Eihän ne tietysti nykyisellään olekaan, kun kalakannat on tuhottu. Mutta ne tulisivat tulla luontopääomamahdollisuutena tunnustettavaksi.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi on lain perusteluihin syytä täsmentää uhanalaisten kalalajien suojelun ja palauttamisen ottamista maakuntakaavoituksessa selvitettäväksi ja kaavoituksella ohjattavaksi asiaksi. Tältä osin on maakuntakaavoituksessa arvioitava aikaisemman luontaisen lohijoen luontopääoman arvo, ja voimalaitosrakentamisella aiheutetun luontopääoman menetyksen arvo, ja veloitettava luontopääoman menetyksen aiheuttajatahot asetettavaan määräaikaan mennessä ryhtyvän korjaaviin toimenpiteisiin luontopääoman palauttamisiksi.

Koillismaan herkkien, karujen säännöstelemättömien vesistöjen luontopääoman pilaaja ja jatkuvasti kasva uhka ovat alueen laajat malminetsintä- ja kaivoshankkeet. On oireellista, ettei lakikiehdotuksessa edes mainita kaivoslakia, vaikka kaivoslain uudistaminen on parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä jo todettujen suurten vesistöille aiheutuvien haitallisten vaikutusten vuoksi. Pysyviä haittoja aiheuttavat itse kallioperän haitalliset ja myrkylliset mineraalit (joita kaivosyhtiö eikä kaivosalan hallintoviranomainen Tukeskaan tuo lausunnoissaan esille), kaivosyhtiön malminrikastuksessaan käyttämät vaahdotuskemikaalit (joiden haittojen vaikutuksia ei kaivosyhtiöt tuo esille, esim. ksantaatit, joiden haitallista pitoisuusrajaa vesieliöstölle ei edes ole selvitetty) ja kaivostoiminnasta jäljelle jäävät myrkylliset ja haitalliset kaivannaisjätteet (joiden jälkihoitoselvitykset puuttuvat). Lähes kaikki louhittu kiviaines jää jätteeksi kaivostoiminnasta, ja saattaa aiheuttaa tuhatvuotisen happaman kaivosvalunnan alueen vesistöille, siis lyhyen maakuntakaavoitusprosessin kannalta katsottuna ikuisen haitan vesiluontopääomaan.

Tähän mennessä ei kaivosten vaikutuksia vesistöjen luontopääomaan ole pyritty selvittämään maakuntakaavoituksissa. On myös selvää, ettei kaivosten vaikutuksia alueellisiin maankäyttöratkaisuihin eikä vesistöjen luontopääomaan saada jatkossakaan säänneltyä maakuntakaavoissa, ellei lain perusteluissa erikseen veloiteta maakuntakaavoituksessa selvitettävän alueen käynnissä olevien sekä valmistelussa olevien kaivoslain alaisten hankkeiden vaikutuksia vesistöjen luontopääoman tilaan, ja veloiteta selvityksiin perustuen asetettavan määräaika tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtymiselle vesiluontopääoman turvaamiseksi. Lain perusteluissa on lisäksi veloitettava maakuntakaavassa inventoitavaksi myös vanhat kaivosalueet, sekä selvittämään niiden vaikutukset vesiluontopääomaan, ja laatimaan toimenpideohjelmat tarvittaviksi korjaaviksi toimenpiteiksi.

Ilmastomuutoksen torjunnan keskeinen seikka on alueen metsävarannon sitomat hiilidioksidivarannot sekä kaavoitusten sallimien toimintojen kasvihuonepäästöt sekä vaikutus metsien ja soiden hiilidioksidivarantoon. On selvää, etteivät tarpeelliset

ilmastonmuutostorjunnat toteudu tarpeellisessa laajuudessa ja nopeudella, ellei lain perusteluissa erikseen veloiteta maakuntakaavoituksessa selvitettävän luotettavasti alueen metsien laajuutta, metsien eri käsittelytapojen vaikutuksia kasvihuonekaasutaseeseen ja hiilinielujen kehitykseen, sekä annettavan niihin selvityksiin perustuen yksityiskohtaisempia suunnitteluja ohjaavia veloitteita, jotka turvaavat metsien käyttöä ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tämä on ehdottoman tarpeellista, koska suuryritykset tällä hetkellä markkinoivat metsienkäytön suurhankkeitaan ”ilmastonmuutoksen torjuntatoimina”, ilman todellisia selvityksiä niiden suurhankkeiden aiheuttamien metsienkäytön lisääntymisen ilmastovaikutuksista, koska sellaisia todellisia selvityksiä ei nykyinen lainsäädäntö velvoita. Metsien käyttö on kuitenkin ilmiselvästi sellainen alueen aluerakenteeseen oleellisesti vaikuttava toiminto, jonka vaikutukset on maakuntakaavoissa veloitettava selvitettäväksi ilmastonmuutoksen torjunnankin kannalta, ja erityisesti hiilivarantojen kehittymisen kannalta.

Tuulivoimat ovat oleellisia alueiden käyttöön vaikuttavia hankkeita. On huomattava, että vaikka nykyisinkin valtakunnalliset alueidenkäyttösuunnitelmat edellyttävät maakuntakaavoissa erikseen selvitettävän ja laadittavan maakunnallisesti merkittävälle tuulivoimalahankkeille osayleiskaavoja, ei todellisuudessa noissa kaavamääräyksissä ole veloitettu tarkempia selvitysveloitteita kyseisten tuulivoimaosayleiskaavojen kokonaisvaikutusten selvittämiselle, ottaen huomioon myös rakentamisen ja tarvittavien siirtojohtojen vaikutuksista ympäristölle, luonnon monimuotoisuudelle, vesistöjen luontopääomalle ja maisemalle. On myös selvää, ettei tuulivoimalapuistojen (josta käsitteestä –”puisto” sanan on kiellettävä käyttämästä täysin virheellisen mielikuvan luojana), useat kymmenet betoniteräspäerustukset ovat rakentamisen aikaan hiilidioksidi päästölähteitä (mikä ei mitenkään voi olla mitätön, eikä sitä päästöä ole selvitetty eikä arvioitu lupien myöntämisen perusteeksi) eivätkä ne perustukset kuulu keskelle luontopääomaltaan arvokkaita alueita tuulivoimaloiden käyttöään jälkeenkään (kuten Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa on aiottu). On selvää, ettei tuulivoimaloiden perustusten, runkojen ja siipien purkamisen ja poistamisen maastoista tule tapahtumaan, ellei lain perusteluissa erikseen veloiteta maakuntakaavoissa antamaan tuulivoimalakaavoissa säädökset tuulivoimaloiden purkamis- ja jälkihoitotöiden tekemiseksi.

Nykyisin on hyväksytty tuulivoimaosayleiskaavoja, joiden perusteeksi on esitetty pelkästään mantra tuulivoiman uusituvan energian luoteesta ja tuulivoimalakohtaiset vuokratuotot maanomistajille sekä kiinteistötulojen positiiviset alueen kunnalle. Ilman todellisia selvityksiä haitallisista vaikutuksista, ja ilman korvauksia tarvittavista tiealueista ja siirtojohtoista. Ja ilman selvityksiä kyseisten tuulivoimaloiden purkamismenettelyistä, vastuista ja veloitteista tuulivoimaloiden käyttöään jälkeen. Tällainen menettely aiheuttaa oikeusturvariskin alueen maanomistajalle ja kunnalle mahdollisesta jälkihoitotöistä, mikäli luvanhankeinut tuulivoimayhtiö katoaakin tuulivoimaloiden käyttöään lähestyessä.

On selvää, ettei tuulivoimaloiden vaikutuksia alueellisiin maankäyttöratkaisuihin eikä ympäristöön, luontoon, vesistöihin ja maisemaan saada säänneltyä maakuntakaavoissa, ellei lain perusteluissa erikseen veloiteta maakuntakaavoituksessa selvitettävän alueen käynnissä olevien sekä valmistelussa olevien tuulivoimaloiden määrää ja vaikutuksia, siis kokonaisuutenaan mukaan lukien tarvittavien siirtojohtojen vaikutusten arviointi, velvoittaen maakuntakaavoissa kyseisiin selvityksiin perustuen asettamaan tuulivoimaosayleiskaavoissa veloitteita tuulivoimaloiden purkamis- tai kierrätettävyyksivaatimuksille, ja asettaen tarvittavia määräaikoja vanhojen tuulivoimahankkeiden purkamis- ja kierrätysvaatimuksille.

Huomioita kaavojen toteuttamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 17-24, 37-40) Osayleiskaavojen keskinäiset oikeusvaikutukset

Maakunnan alueella laaditaan kuntien yleiskaavoja sekä osayleiskaavoja. Käytännössä on usein laadittu myös vierekkäisiä osayleiskaavoja, joiden yhteisiä vaikutuksia alueen kokonaisuuteen ei kuitenkaan ole selvitetty, eikä kyseisten osayleiskaavojen keskinäisiä oikeussuhteita eikä vaikutuksia toisiin ole kaavamääräyksissä säädetty.

Tämä aiheuttaa ilmeisen oikeusturvapuutteen alueen ihmisille, ja lain perusteluihin on saatava ohjeistoa, jonka avulla kyseinen oikeusturvapuute saadaan jatkossa estettyä. Viittaamme tältä osin erityisesti myös kyseisten osayleiskaavojen laatimisten yhteydessä toteutettaviin lausuntopyyntömenettelyihin, jotka ovat oleellisen puutteellisia, mikäli yhteisvaikutukset sekä keskinäiset vaikutukset ovat arvioimatta ja selostamatta lausuntopyyntöasiakirjoissa. Lain perusteluissa on annettava oikeusohjeet kyseisten puutteiden korjaamiseksi jatkossa.

Poikkeamismenettelyistä

Nykyinen laki on ilmeisen epäselvä, koska se on antanut paikalliselle viranhaltijalle ja kaavoituksesta vastaavalle lautakunnalle mahdollisuuden tulkita poikkeamismenettelysäädöksiä, kuin viranhaltijalla ja lautakunnalla olisi oikeus tehdä maakunnallisesti tärkeään tuulivoimalaosayleiskaavaan yksittäisiä poikkeamispäätöksiä tuulivoimaloiden tehojen ja siipien pituuksien kasvattamiseksi lähes kaikkia tuulivoimaloita koskien jo ennen kuin osayleiskaava on edes saanut lainvoiman.

Tällainen kaikkia osapuolia turhaan rasittava säädösten epäselvyys, tai aikakin tulkintamahdollisuus, on lain perusteluissa estettävä antamalla selkeät oikeusohjeet poikkeamismenettelyjen käytölle, siinä tarvittaville selvityksille, lausuntopyyntömenettelyille poikkeamislupahakemusten yhteydessä sekä poikkeamispäätösten hyväksyttämisen- ja muutoksenhakumenettelyille.

Kuusamossa 7.11.2021

Kitkan Viisaat ry:n hallituksen puolesta

Mika Flöjt
puheenjohtaja
0405788784

mika.flojt@gmail.com

Petri Varjonen
sihteeri